Предметом подальших досліджень з даної проблеми може бути аналіз деконтекстуалізації та реконтекстуалізації ПДМ в дискурсі та лінгвістичних засобів вираження цих контекстуальних операцій.

Література

Булатецкая Л.И. Топикальность и ее реализация в тексте (на материале современного английского языка): Дис.…канд. филол. наук: 10.02.04 / Киевский государственный педагогический институт иностранных языков. – Киев, 1985. – 206с. *Колшанский Г.В.* Контекстная семантика. – Москва: Наука, 1980. – 147с. *Селіванова О.О.* Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712с. *Селіванова О.О.* Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716с. *Duranti A., Goodwin C.* Rethinking Context. – Cambridge: Cambridge University Press, 1995. – 363p.

Джерела ілюстративного матеріалу

Burke J.L. Purple Cane Road. – New York: Dell Publishing, 2000. – 387p. *Cook R.* Fever. - New York: New American Library, 1982. – 311p. *Cornwell P.* The Body Farm. – New York: Berkley Books, 1995. – 351p. *Greeley A.M.* Irish Love. – New York: Tom Doherty Associates, 2002. – 356p. *Laurence M.* The Stone Angel. – New York, 1990. – 316p. *Purdy J.* In a Shallow Grave. – New York: GMP Publishers, 1988. – 140p.

КОЛЕСНИК Н.
(*Харківський нац. тех. ун-т сільського господарства ім. П.Василенка*)

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ АГРАРНОЇ ТЕМАТИКИ

Останніми роками в умовах науково-технічної революції у зв'язку з підвищенням ролі науково-технічного перекладу відбувається осмислення багатьох його проблем, в тому числі стилістики науково-технічних текстів [Пумп'янський 1965; Коміссаров 1990; Борисова 2000, 2002; Карабан 2002; Климзо 2003; Тюлєнєв 2004; Разинкина 2004]. Значну роль для підвищення якості науково-технічного перекладу відіграють дослідження в області стилю науково-технічних текстів.

До теперішнього часу є досить багато літератури з питань стилістики науково-технічного тексту. Вже в перших працях, що з'явилися в 30-і роки минулого сторіччя, вчені приділяють велику увагу питанням мови і стилю науково-технічних текстів взагалі [Морозов 1932-1938; Рецкер 1934; Федоров 1933-1936].

Сьогодні вже є фундаментальні дослідження в сфері науково-технічного стилю, а саме в області кібернетики [Брагина 2001], фізики [Чалбишева 2006], природознавчих наук [Шагеєва 2005], хімії [Татарінова 2005], лінгвістики [Даваєва 2005], металургійної [Ремхе 2007] і нафтогазової [Дорошенко 2004] промисловості, економіки [Дроздова 2003], автомобілебудування та ремонту [Нікуліна 2004], екології [Овсейчик 2006]. Було виконано ґрунтовне дослідження в області лексики науково-технічних текстів на матеріалі англомовної терміносистеми сільськогосподарської та ґрунтової мікробіології [Кислухіна 2005], а також української термінології садівництва [Костенко 2005].

Теоретичне осмислення стилістики науково-технічних текстів, а саме текстів аграрного профілю, набуває особливого значення у зв'язку з необхідністю всебічного вивчення мови науки і техніки на сучасному етапі науково-технічного прогресу. Тому сьогодні постає завдання детально розглянути стилістику текстів аграрної тематики.

Актуальність дослідження наукового тексту агарного профілю обумовлене новими задачами, що виникають в умовах сучасної науково-технічної революції

перед прикладним і науковим мовознавством (реферування наукової статті, стандартизація термінології, створення термінологічних словників за спеціалізацією, науково-технічний переклад та ін.). В основі рішення комплексу даних задач, пов'язаних з вивченням мови науки, лежить багатоаспектний аналіз наукового тексту аграрного профілю.

Об'єктом дослідження є англомовні тексти аграрної тематики.

Предмет дослідження – лінгвостилістичні особливості англомовних наукових текстів аграрної тематики.

Метою дослідження є виділення характерних особливостей і факторів утворення англійського наукового стилю на основі вивчення текстів аграрного профілю. Для досягнення поставленої мети слід вирішити наступні **задачі:** вивчити тексти аграрного профілю, а саме дослідити організацію мовного матеріалу на лексичному та граматичному, в тому числі синтаксичному рівні; з'ясувати наявність/відсутність експресивності й емоційності в англійській науковій мові на прикладі текстів агарного профілю; узагальнити дослідження, виділити синтаксичні, лексичні особливості та фактори, що утворюють науковий стиль англомовних текстів аграрної тематики.

Оскільки тексти аграрного профілю відносіться до науково-технічного функціонального стилю, розглянемо основні характеристики стилістики науково-технічних текстів.

Науково-технічний функціональний стиль є інформаційним простором функціонування науково-технічних текстів, це глобальне інформаційно-функціональне поле, в якому діють численні науково-технічні мовні жанри. Сфера діяльності, де функціонує науково-технічний стиль, - це наука. Науковий стиль відноситься до числа книжкових стилів, оскільки в більшості випадків науковий стиль реалізується у письмовій формі [Разинкина 2004].

Основною формою реалізації наукового стилю текстів аграрної тематики є також письмове мовлення, хоча з підвищенням ролі науки в суспільстві, поширенням наукових контактів, розвитком засобів масової комунікації зростає роль усної форми спілкування.

Науково-технічна мова є одним з основних різновидів наукової мови взагалі, як підстиль наукового функціонально-мовного стилю. Основною формою функціонування даної мови є спеціальна науково-технічна література.

Стилістична організація тексту асоціюється, перш за все, з терміном, незалежно від жанрової класифікації тексту; інші особливості знаходяться у тіні терміну, проте гарно відомі спеціалістам, хоча кожен автор розуміє і визначає таку конфігурацію по-своєму [Menzel 1996].

Термін - це слово або словосполучення, яке позначає те або інше поняття з якої-небудь, спеціальної області наукового знання або практичної діяльності. Терміни спеціально призначені для передачі когнітивній інформації. Вони включаються в системні відносини з іншими термінами і прагнуть однозначності (моносемності) в даній області знання або діяльності. Терміни характеризуються стилістичною нейтральністю і не залежать від контексту [Тюленев 2004, с. 224]. Наприклад: *flywheel, coolant, gasoline, liquid fuel, jack screw.*

Окрім термінів, технічні тексти характеризуються вживанням спеціальної технічної фразеології. Сюди також відносяться випадки, коли загальновживане слово в певних словосполученнях набуває термінологічного значення [Коваленко 2002, с. 13].

В останні десятиріччя двадцятого сторіччя англійська мова переживає справжній «неологічний бум», обумовлений необхідністю визначення нових процесів і явищ бурхливого соціального життя в умовах «інформаційної революції», глобального

соціально-економічного руху і змін [Зацний 1987, с.3]. Неологізми – це нові слова, що з'являються в мові в результаті різних змін [Коваленко 2001, с. 136]. Сучасні тексти аграрної тематики також наповнені неологізмами, які не так давно з'явилися в англійській мові, інколи вони навіть відсутні в словниках. Наприклад: *perlon, reservoir, to dieselize, propellant.*

Як відзначає І.В. Арнольд, кожна галузь науки виробляє свою термінологію відповідно до предмету і методу своєї роботи [Арнольд 2002]. Зрозуміло, в науково-технічних матеріалах використовується зовсім не тільки термінологічна і спеціальна лексика. В них зустрічається велике число загальновживаних слів, що вживаються в будь-яких функціональних стилях.

Проте науковий стиль не просто користується словами із загальнолітературної мови. Він проводить ретельний відбір слів - перш за все тих, які найбільш оптимально виконують головну функцію, організацію наукового стилю. Слово в науковій мові звичайно називає не конкретний, індивідуально неповторний предмет, а клас однорідних предметів, тобто виражає не приватне, індивідуальне, а загальне наукове поняття.

В науково-технічну лексику приходять елементи розмовної мови, жаргонізми або терміноїди, які функціонують в обмежених сферах техніки і технології. Їх можна також віднести до нової науково-технічної лексики Професійний сленг, зокрема в галузях промисловості і народного господарства, функціонує як спонтанно створені слова усередині конкретної підмови для назви нових понять, процесів і речей. Вони, як правило, короткі і виразні, позбавлені негативних понять і вживаються обмеженим громадянством. Найвдаліші з них з часом закріплюються в терміносистемі і одержують загальне визнання в даній сфері, а деякі переходять в інші сфери і в спільну мову [Борисова 2002]. Наприклад: *bug - помилка, дефект, перешкода (в спільній мові:- клоп, комаха, жук); wafer - пластина інтегральної системи (в спільній мові: вафлі).*

В науково-технічних текстах дуже висока концентрація когнітивної інформації. Зокрема, вона досягається за рахунок використання скорочень. Вони можуть бути загальновідомими для даної області знань, але зустрічаються також скорочення, утворювані спеціально для даного тексту [Тюленев 2004, с. 227]. Наприклад: *h.p. – horsepower, b.p. – boiling point, S.F. - self feeding.*

В наукових текстах аграрного профілю досить поширена «інтернаціональна лексика, що включає слова, які мають як наслідок взаємовпливів або випадкових збігів, зовнішньо схожу форму і деякі однакові значення у різних мовах. Такі слова як *accumulator, benzol, element, energy* загальнозрозумілі не тільки для носіїв англійської мови, а й для тих, у кого інша рідна мова. Це досягається за рахунок інтернаціонального характеру цих слів» [Коваленко 2001, с.268].

Найхарактернішими рисами стилю наукової прози є певна синтаксична організація речень і вибір лексики. Відбір лексики в стилі наукової прози підкоряється одному із основних завдань: адекватно донести до читача описуване явище в розмаїтті ознак, що характеризують це явище [Rannie, 1951; Гальперин 1958].

В основі стилю сучасної англійської наукової і технічної літератури лежать норми письмової мови з певними специфічними характеристиками. Звичайно, «не існує якої-небудь «науково-технічної граматики». В науково-технічній мові використовуються ті ж самі синтаксичні структури і морфологічні форми, як і в інших функціональних стилях. Проте ряд граматичних явищ наголошується в даному стилі частіше, ніж в інших, деякі явища, навпаки, зустрічаються в ньому порівняно рідко, інші – використовуються лише з характерним лексичним «наповненням» [Комиссаров 1990, с.115].

В англійських фахових текстах значно частіше, ніж в українських, вживаються форми пасивного стану та неособові форми дієслів, дієприкметникові звороти й специфічні синтаксичні конструкції. В українській мові відсутні неозначений та означений артиклі, що вживаються в англійській мові не тільки як певні означення, а й сигналізують про особливості розподілу інформації у англійському реченні [Карабан 2002, с.16].

Для науково-технічних матеріалів англійської мови, а саме текстів аграрної тематики, характерним є перевага простих речень, які, складають в середньому більше половини загального числа речень в тексті. В той же час число складних речень порівняно невелике.

Переважно іменний характер науково-технічного стилю був помічений ще Г.О. Винокуром. Кажучи про роль дієслів в науково-технічній термінології, Г.О.Вінокур підкреслив, що «дієслівність, як граматична категорія, в технічній термінології виступає не у формі самих дієслів, які не можуть бути виразниками логічного суб'єкта, а у формі відвернутих іменників, що зберігають значення дії, але поєднуючи його із значенням абстрактної суб'єктивності».

Підтвердженням антидієслівній тенденції науково-технічного стилю є широке використання замість дієслів віддієслівних прикметників з прийменниками: to be attendant on, to be conducive to, to be destructive, to be incidental to, to be responsive to, to be tolerant, etc [Комиссаров 1990, с.115].

Однією з граматичних особливостей науково-технічних текстів є використання численних атрибутивних груп, які у великій кількості використовуються в науково-технічних матеріалах [Комиссаров 1990, с.114]. Атрибути супроводжують слова. Їх завдання - охарактеризувати, обмежити, конкретизувати зміст визначуваних слів. Часто подібна характеристика необов'язкова, але доповнює картину, яка описується. Всі атрибутивні конструкції мають загальну синтаксичну особливість - вони ніколи не відносяться до присудка. Тому сьогодні більшість дослідників визнають атрибут за "частину члена речення" [Шендельс 1959; Jung 1973]. Наприклад: *Organic acid-containing fuel – Органічне паливо, що містить кислоту. The vapor-pressure curve. – Крива тиску парів.*

На думку Пумп'янського А.Л. [1965] в науковій і технічній літературі майже не використовуються такі виразні засоби, як метафора, метонімія і т. п., і виклад носить дещо сухуватий, формальний характер.

Проте необхідно відзначити, що при всій своїй стилістичній віддаленості від живої розмовної мови, багатої різноманітними виразними засобами, науково-технічний текст все ж таки включає багату кількість більш менш нейтральних за забарвленням фразеологічних поєднань технічного характеру, наприклад: *in full blast – повною тягою, the wire is alive – провід під струмом, the wire is dead – провід відключений.*

Відносно синтаксичної структури англійські тексти науково-технічного змісту відрізняються своєю конструктивною складністю. Вони багаті на прислівники, інфінітиви і герундіальні звороти, а також деякі інші чисто книжкові конструкції [Пумпянський 1965, с.15].

Завдання науково-технічної літератури - ясно і точно довести певну інформацію до читачів. Це досягається логічно обґрунтованим викладом фактичного матеріалу, без вживання емоційно забарвлених слів, виразів і граматичних конструкцій [Пумпянский 1965, с.11].

Комиссаров В.В. [1990] вважає, що особливостями науково-технічного стилю є його інформативність (змістовність), логічність (чітка послідовність, чіткий зв'язок між основною ідеєю і деталями), точність і об'єктивність, а також ясність і зрозумілість. Окремі тексти, що належать до даного стилю, можуть володіти

вказаними рисами більшою чи меншою мірою [Комиссаров 1990, с.110].

Проте є переконання, що "науковий текст - це не тільки окремий стиль, з добре описаним набором властивостей (об'єктивність, точність ясність та ін.), але в першу чергу особливим чином організований виклад, головну роль в якому грає його автор - суб'єкт знання і пізнання" [Симашко 1993].

Головним змістовним компонентом науково-технічних текстів є когнітивна інформація. Вона складає суть плану змісту. План вислову науково-технічних текстів включає як вербальні, так і невербальні знакові системи (схеми, графіки, малюнки і ілюстрації).

Мовні засоби зв'язані між собою не випадковими відносинами, вони підкоряються певним закономірностям. Сукупність взаємодіючих мовних засобів утворює своєрідну систему - граматично-лексичне поле [Гулига 1969, с.6]. У науково-технічних текстах виявляється їх переважне використання та задоволення потреб даної сфери спілкування.

Перспективою подальшого дослідження є поглиблене вивчення кожної із виокремлених у даній статті лінгвостилістичних особливостей науково-технічних текстів аграрної тематики, а також постановка завдань дослідження прагматики текстів.

Отже, науковий стиль текстів аграрного профілю призначений для повідомлення точних відомостей з конкретної області сільського господарства і для закріплення процесу пізнання. Дана функціонально-стильова різновидність літературної мови обслуговує галузь науки, сферу техніки і виробництва, а тому реалізується в монографіях, наукових статтях, дисертаціях, рефератах, тезах, наукових доповідях, патентах, учбовій і науково-технічній літературі, повідомленнях з наукових тем та інше. Саме цією обставиною і визначається характер особливостей наукового стилю в англомовних текстах аграрної тематики.

Література

Арнольд И. В. Стилистика: Современный английский язык. М., 2002. *Борисова* Л.И. Лексические особенности англо-русского научно-технического перевода - М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2002. – 212с. *Борисова* Л.И. Пособия по научно-техническому переводу (методологический обзор). - М.: МПУ, 2000. - 72 с. *Брагина* Э.Р. Структурно-компонентный анализ терминов кибернетики в английском языке в сопоставлении с украинским и русским: Дис... канд. филол. наук: 10.02.15 / Донецкий национальный ун-т. - Донецк, 2001. - 214 л. *Гальперин* И.Р. Очерки по стилистике английского языка. – М.: Издательство литературы на иностранных языках., 1958 – 460с. *Гулыга* Е. В., Шендельс Е. И.. Грамматико-лексические поля в современном немецком языке. - М.: Просвещение, 1969. - с. 9. *Деваева* Н.В. Роль первого компонента высказывания в формировании когерентности научного текста : На материале лингвистических текстов современного немецкого языка : диссертация ... кандидата филологических наук : 10.02.04. - Саранск, 2005. - 202 с. *Дорошенко* С.М. Формування та розвиток української термінології нафтогазової промисловості : Дис... канд. філол. наук: 10.02.01/Національний педагогічний ун- т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2004. - 191арк. *Дроздова* Т.В. Научный текст и проблемы его понимания На материале англоязычных экономических текстов: Дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19,10.02.04 Москва, 2003. Зацний Ю.А. Неологізми англійської мови 80-90 років XX століття. – Запоріжжя: Р А “Тандем-У”, 1997. – 396 с. *Карабан* В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 254с. *Кислухіна* М.В. Структура, семантика та функціонування англомовних субстантивних мікробіологічних термінів (на матеріалі терміносистеми сільськогосподарської та грунтової мікробіології) : дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний ун-т. - К., 2005. *Климзо* Б. Н. Ремесло технического переводчика. Об английском языке, переводе и переводчиках научно-технической литературы. – М.: «Р.Валент», 2003. – 288с. *Коваленко* А.Я. Науково-технічний

переклад.–Т.:Карп'юка, 2001.-284с. *Комиссаров* В.Н. Теория перевода. - М.: Высшая школа, 1990.-254с. *Костенко* Л.М. Лексико-семантична та словотвірна структура української термінології садівництва : дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Запорізький національний ун-т. - Запоріжжя, 2005. *Морозов* М. М. Избранные статьи и переводы. – М., ГИХЛ, 1954. – 326с. *Нікуліна* Н.В. Становлення сучасної української термінологічної системи автомобілебудування та ремонту транспортних засобів : Дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. - Х., 2004. - 255арк. *Овсейчик* С.В. Формування української екологічної термінології : дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка; Інститут філології. - К., 2006. *Пумпянский* А.Л. Введение в практику перевода научной и технической литературы на английский язык.- М.: Наука, 1965.- 290с. *Разинкина* Н.М. Функциональная стилистика: Учеб. пособие. - М.: Высшая школа, 2004. - 271 с. *Ремхе* И.Н. Когнитивные особенности перевода научно-технического текста (на материале текстов металлургической промышленности): диссертация... кандидата филологических наук : 10.02.20 Челябинск, 2007 187 с. *Рецкер* Я.И. Методика технического перевода. – М.: Межд. отношения, 1934. – 14 - 20с. *Синашко* Т.В., Литвинова М.Н. Как образуется метафора метафора: деривационный аспект – Пермь, 1993 – 311с. *Татаринова* Л.Н. Опыт системного исследования немецкой химической терминологии :На материале общей и неорганической химии : Дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 : М., 2005 188 с. *Тюленев* С.В. Теория перевода: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2004. – 336с. *Федоров* А.В. Основы общей теории перевода. – М.: Высшая школа, 1987.- 304с. *Чалбышева* А.В. Прагмалингвистический аспект речевых жанров научного стиля : На материале немецких и русских текстов подъязыка физики: диссертация ... кандидата филологических наук : 10.02.19. - Ростов-на-Дону, 2006. - 163 с. *Шагеева* А.А. Когнитивные функции цитаты в естественнонаучном тексте : На материале русского и английского языков: диссертация ... кандидата филологических наук : 10.02.20. - Екатеринбург, 2005. - 216 с. *Шендельс* Е. И. Понятие грамматической синонимии // НВДШ. Филол. науки. 1959. N 1. – 78с. *Jung* W. Grammatik der deutschen Sprache. 5., durchgesehene Aufl. Leipzig: VEB Verl. Enzyklopädie, 1973. - S. 312. *Menzel* D. A. Writing a Technical Paper. N. Y. - London, 1961.-245p. *Rannie* D. W. The Elements of Style (An Introduction to Literary Criticism). London, 1951. – 142p. http://appft1.uspto.gov/netahtml/PTO/search-bool.html. - 1975-2007.

КУЧМА З.В.
(Львівська комерційна академія)

СТРУКТУРА ПРОСТОГО РОЗПОВІДНОГО РЕЧЕННЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПІСЕННОМУ ТЕКСТІ

Проблема структури простого розповідного речення французької мови та мовлення докладно розглядається у працях відомих французьких теоретиків, зокрема у: В.Г. Гака [Гак 1981], Л.І. Ілії [Илия 1979], Е. А. Реферовської, А.К. Васильєвої [Реферовская 1983] та ін. Проте будова простого речення пісенного тексту не досліджується у цих та інших працях.

Мета нашого дослідження - виявити особливості побудови простого розповідного речення у французьких пісенних текстах.

Об'єктом дослідження слугували уривки із французьких сучасних та народних пісенних текстів XIV –XIX ст.

У французькій мові діє прямий порядок слів у розповідних реченнях: дієслово та прикметник слідують за іменником, прислівник - за дієсловом та прикметником. Відповідно речення, як і словосполучення, характеризуються постійністю розташування його членів: підмет – присудок – додаток [Илия 1979, с. 202].

У французькій мові порядок слів, як правило, служить граматичним засобом встановлення функції слова в реченні. Граматичне значення порядку слів витікає з